

अङ्गनेकमोभावे सति आकस्मिकनिधिश्लाभादावपि किंचित्कर्मस्यैवेति भावः ॥२२॥ यथेति स्थानानि दृष्ट्वा दिलोकाऽप्यनित्याः दृश्यन्ते तारारूपिणो देवानामधः पातदर्शनादित्यर्थः कर्मविना पुण्येन कर्मणा चिना देवं देवसमूहः कथंस्थास्यति देवमपि कर्ममूलैर्मेवेत्यर्थः ॥२३॥ व्यापारपुण्यरूपं योति अनुमादते उग्रधर्मविघ्नकारः ॥२४॥ विग्रहोचरे तथा हि ऋषीणां तपसि देवा विघ्नमाचरेति ऋषयश्च न्यवनादय इन्द्रादीनामभिभवं कुर्वतीति सीकृत्ये प्रसिद्धं यद्यप्येवं कर्मपुरस्से देवर्षीणामस्ति तथापि अदेवे देवाभावेन वक्तुं शक्य इत्यर्थः ॥२५॥ अत्र मानमाह कथमिति यतो यस्मादेवं प्रवर्तते तस्य कर्मणापि देवं विना कथमुत्पत्तिः स्यान्न कथमपि पुण्यवत एव धर्मप्रवर्तते तथर्माच्च पुण्यवर्तते अन्यथा सर्वपि धर्मप्रवर्तते रन्तित्यर्थः एवं लोकवदेव स्वर्गपि गुणाः भागाः यथा बहुध

कृतः पुरुषकारस्तु देवं मेवानुवर्तते ॥ न देवमकृते किंचित्कस्य चिद्वा तुमर्हति ॥२२॥ यथा स्थानान्यनित्यानि दृश्यन्ते देवनेष्वपि ॥ कथं कर्मविना देवं स्थास्यति स्थापयिष्यतः ॥२३॥ न देवता निलोके स्मिन् व्यापारं योति कस्यचित् ॥ व्यासं गंजनयं त्यग्रमात्मा भिभवशं कथा ॥२४॥ ऋषीणां देवतानां च सराप्रवर्तितिविग्रहः ॥ कस्यवाचा द्यदेवं स्याद्यतो देवं प्रवर्तते ॥२५॥ कथं तस्य समुत्पत्तिर्यतो देवं प्रवर्तते ॥ एवं त्रिदशालोके पि प्राप्येते बाहवो युगाः ॥२६॥ अन्तेमवस्थात्मनो बंधुरास्मे वरि पुरात्मनः ॥ आत्मेव ह्यात्मनसा क्षीकृतस्याप्यकृतस्य च ॥२७॥ कृतं चाप्यकृतं किंचित्कृते कर्मणि सिध्यति ॥ सकृतं दुष्कृतं कर्मन यथार्थं प्रपद्यते ॥२८॥ देवानां शरणं पुण्यं सर्वपुण्ये रवाप्यते ॥ पुण्यशीलं नरं प्राप्य किंदेवं प्रकरिष्यति ॥२९॥ पुराययाति विविभ्रष्टश्च्यवितः पतितः क्षितो ॥ पुनरारोपितः स्वर्गं दोहित्रैः पुण्यकर्मभिः ॥३०॥ पुरुरवाश्चरा जर्षिर्द्विजै रभिहितः पुरा ॥ एतद्व्यभिचिरव्यातः स्वर्गं प्राप्नोमही पतिः ॥३१॥ अभ्यं मेयादिभिर्यज्ञैः सत्कृतः कोसलाधिपः ॥ महर्षिचापासो दासः पुरुषादत्तमागतः ॥३२॥ अभ्यस्था माचरामभ्यमुनिपुत्रो धनुर्धरो ॥ नगच्छतः स्वर्गलोकं सकृते नेह कर्मणा ॥३३॥ वसुधैव कुटुम्बकम् ॥ मिथ्याभिधानेनैके नरमातलतलंगतः ॥३४॥ बलिर्वैरं च निर्वहो धर्मपाशो न देवं तैः ॥ विष्णोः पुरुषकोरेण पातालसदनः कृतः ॥३५॥ डाक्रस्योद्गम्य चरणं प्रस्थितो जनमेजयः ॥ द्विजस्त्रीणां वधं कृत्वा किंदेवं न नवारितः ॥३६॥

नोभयसावाणिज्येन भूयांसं लाभं लभते नेतर इति चेदेतदिति भावः ॥२५॥ आत्मेति एवं प्रवृत्तेरपि देवाभीधीनत्वे पिकर्मैव कर्तव्यमित्यर्थः कृतस्य पुण्यपापौदेः ॥२७॥ कृतमिति पुण्यमपि पापेन प्रतिहन्यते पापमपि पुण्येनेति तयोः फले यथोक्तं स्वर्गनरकं वानप्राप्नोतीत्यर्थः ॥२८॥ शरणं गृहं यथा ह्यस्तनोऽपराधः श्वस्तनेन सत्कारेणापनीयते एवं देवमपि पुण्याशयात् प्रतिहन्यते इत्यर्थः ॥२९॥ अथैवार्थो दृष्टान्तानाह पुरेसादिना ॥३०॥ ३१॥ विपर्ययेपि दृष्टान्तमाह अथेति ॥३२॥ ३३॥ मिथ्याभिधानेन पशुयज्ञश्चुनिरप्रमाणमित्येवं रूपेण रसातलस्य भूमेस्तलमथो भागः ॥३४॥ ३५॥ पापमपि ते जीयसां न दोषायेत्याह डाक्रस्येति द्वाभ्यां चरणौ द्विजस्त्रीदूषणरूपं कर्म कृत्वा प्रस्थित इति संबंधः ॥३६॥